



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibus Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. X. De puniendis autoritate Regiâ Clericis in officio laico delinquentibus, Hæreticis quietem publicam turbantibus, & Concionatoribus seditiosis: de Alienigenis ad Beneficia Regni non ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

deat, sed quis iustiore possidendi titulum habeat, examinant, & cum tuentur, etiam si Beneficiis animarum Cura, vel jurisdictio spiritualis infit.

C A P U T X.

De puniendis auctoritate Regiâ Clericis in officio laico delinquentibus. Hæreticis quietem publicam turbantibus, & Concionatoribus seditiosis: de Alienigenis ad Beneficia Regni non admittendis: ac de officiis Ecclesiæ Gallicanæ: ad capita 27. 28. 29. & 30. Puteani.

1. **C**apiti 27. hunc titulum præposuit Puteanus, „ Possere Regem de crimine Officialium suorum Clericorum, quod in officiorum suorum exercitio admiserint, judicare; non obstante privilegio Clericali. Hoc probat num. 1. quoddam Senatusconsulto post medium sæculum 13. dato. Agebatur de cæde duorum hominum in carcere Cathalaunensis Episcopi. Quæstio erat, an ejus rei Judex esset Senatus. Negabat Episcopus, allegans privilegium Clericale; affirmabat pars altera, eo quod ageretur de culpa admissa occasione jurisdictionis Laicalis, Episcopo tanquam Baroni & Pari Franciæ competentis, atque ita judicatum est. Sed hoc judicium non dirigebatur propriè in personam ipsius Episcopi, sed in exercitium jurisdictionis à Rege acceptæ. Neque fuisset ei poena indicta, si ulterius processum fuisset, & probata fuisset Episcopi negligentia (non enim addit Puteanus, an illud Senatusconsultum effectum aliquem sortitum fuerit) nisi in jurisdictione ipsa: ut patet ex instrumento sequenti.

2. Nam post id tempus, scilicet anno 1313. Rex, qui, ut probat Henricus Spondanus, tunc erat Philippus IV. dictus Pulcher in litteris à Puteano ibidem num. 2. exscriptis, declarat, Parlamentum, Guilielmum Boutellum Clericum Reportatorem Regium Inquestarum privasse officio, eò quod processuum & Inquestarum secreta revelaret; sed hoc modo: primò ad requisitionem Officialium Parlamenti, Secundò per Offi-

664 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
Officiale Episcopi Parisiensis, & ipsius Ordinarii captus fuerat, & ejus bona mobilia sequestro commendata. Tertio consultus fuerat Rex, an ulterius esset procedendum; qui respondit puniendum esse, quantum ad ipsum pertineret. Quarto reus per propriam confessionem, & aliis probationibus convictus officio Regio privatus fuit. Quinto intra hos terminos stetit Parlamentum; *Adjungentes* (verba sunt ipsius instrumenti, seu Litterarum Regiarum) *quod ipsi dictum Officiale (Episcopi Parisiensis) non intendebant impedire, quatenus ipse de dicto Guilielmo, & ejus bonis prædictis, prout ad eum pertinet, faciat, quod rationabiliter fuerit faciendum.*

3. Ubi aliud est notatu dignum, & hodiernæ Gallorum doctrinæ adversum, scilicet de bonis saltem mobilibus Clericorum judicium, etiam ex Regis jurisdictionis suæ studiosissimi, & acerrimi vindicis sententiâ, ad Officiales Ecclesiasticos pertinuisse.

4. Numero tertio exstat Senatusconsultum anni 1496. (notanda epocha, tempus scilicet dissidii inter Alexandrum VI. Pontificem, & Carolum VIII. Francorum Regem) quo quidem Senatusconsulto ad pœnas, officii Regii privatione majores, damnatus est Clericus in Parlamento Parisiensi Consiliarius. Sed num. 4. profertur Bulla Clementis VII. quæ tum prædicti Senatusconsulti, tum aliarum, si quæ sint, probationum vim elueret. Quamobrem laudarem Puteanum hic, & alibi sæpè de bonâ fide, quia testimonia efficacissima contra se- ipsum adducit, nisi ex propositis sibi lemmatibus constaret, cum in ejusmodi probationibus attendisse, non ad id, quod Ecclesiæ jus manifestè asserere perspicitur, si ab æquo Judice legatur, sed quod ei adversari videbatur; qua de causa magnoperè cavit, ne quid afferret ex iis, in quibus solius Ecclesiæ jus elucet. Numero igitur quarto exstat Bulla Clementis VII. Francisco primo concedentis facultatem puniendorum Clericorum in Officiorum Regiorum exercitio delinquentium.

5. Fuit autem data hæc Constitutio; primò ad instantiam Regis; *Pro parte tua Majestatis nobis nuper exhibitæ petitio continebat. Pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum. Nos itaque hujusmodi supplicationibus inclinati.* Secundò pro Clericis uxoratis, non bigamis

mis officia merè laica exercentibus ; Quod quandoque tua Majestati Officiales Clerici uxorati officia merè secularia in Regno tuo , & aliis locis tibi subjectis exercentes , eo sibi velamine confecto , quod cum unica , & virgine conjugati privilegio Clericali gaudere debeant , & à Judicium secularium examine & correptione exempti existunt , &c. Ex quibus constat ante id tempus , idest ante annum 1530. non fuisse , saltem legitimè , judicatos à Judicibus sæcularibus Clericos , nisi qui privilegio Clericali carebant. Tertio facultas puniendi Clericos conjugatos Officiales Regios eà conditione Regi concessa est , ut Clericos etiam conjugatos , qui non essent Officiales Regii , privilegio Clericali faceret gaudere ; dummodo alios Clericos conjugatos privilegio Clericali gaudentes , tuos Officiales non existentes , dicto privilegio Clericali gaudere facias. Quarto non solum Pontifex in ea Bulla , sed etiam Rex in litteris patentibus ad ejus verificationem datis , & ibidem à Puteano relatis , declaravit illam facultatem non à jure Regio , sed à concessione Pontificis emanasse. *Autoritate Apostolica* , inquit Papa , *tenore presentium licentiam concedimus* , scilicet puniri faciendi Clericos conjugatos , etiam monogamos in officiorum sæcularium exercitio delinquentes. Rex autem enunciat se ad Papam recurrisse , Bullam prædictam impetrasse , eamque post examen judicatam supplicationi suæ conformem , & Regni sui bono admodum utilem. Quinto , Privilegium illud , factâ expressâ Bullæ mentione , ab eodem Francisco I. & ejus filio Henrico II. adductum , probant exempla ibidem à Puteano subjuncta.

6. Nescio quomodo non vidit Puteanus sibi etiam apertissimè adversari , quod refert ultimo loco ex Constitutionibus Barcinonensibus manuscriptis Jacobi II. Aragoniæ Regis anno 1291. scilicet ; *Item quod aliquis Clericus , vel alius homo , qui habeat tonsuram , non possit tenere aliquo tempore aliquod officium nostrum , salvis Cancellario , & Consiliario nostro , & Eleemosynario nostro , & Judicibus , qui sciunt jus , pro eo quod si delinquerent in aliquo , quod nos possemus eos punire inde*. Quomodo inde assumptum suum probat Puteanus (nimirum posse Regem Clericos in officio Regio delinquentes punire , non obstante privilegio Clericali) cum è contra Rex Aragoniæ idèd nolit habere Clericos Officiales , quia non posset eos punire ? An quia excipiuntur Cancellarius ,

PPPP

rius ,

666 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
rius, Consiliarius, Eleemosynarius, & Judices jus scientes?
sed hæc exceptio ad prohibitionem refertur, non ad privile-
gium Clericale. Absurdum enim esset ita Regis mentem in-
terpretari, ut intelligeret se inferiores quidem Officiales in
officio à se accepto peccantes non posse plectere, obstante
privilegio Clericali; posse autem, nihil obstante illo privi-
legio, in Eleemosynarium, Cancellarium, & alios præci-
puos animadvertere. Supponit è contra Rex, hujusmodi exi-
mia officia non fore gerenda, nisi à viris, quorum perspecta sit
probitas, quiq; sub spe impunitatis ob privilegium Clericale
peccaturi non sint; atque aded nec puniendi, vel saltem id
tam rarè eventurum, ut eorum privilegium Regi non sit al-
laturum incommodum.

7. Capiti 28. hunc Puteanus titulum præfixit; *De judicio
hæreticorum publicæ quietis perturbatorum.* Sed quod sit ejus consilium
non satis apparet. Certum est, & plerisque actis illic relatis
constat, ad Ecclesiam pertinere de controversiis Fidei judi-
care, qua in re Procurator Regius Senatus Aquensis respon-
dens quibusdam articulis querelarum Officialium Pontificio-
rum anno 1527. declaravit ad articulum 16. æquum esse, ut
de crimine hæresis Judicibus Ecclesiasticis relinqueretur ju-
dicium; ac revera nunquam de illo Judices Regios jus dixisse,
nisi fortè seditio cum hæresi fuisset conjuncta, quæ declara-
tio refertur à Puteano in capite 36. num. 17. Ultrò fatetur Se-
natus Parisiensis, cujus Deputatorum oratio ad Carolum IX.
Regem Franciæ anno 1560. habita, refertur numero ultimo,
Imperatores, Reges, Principes & alias cujusvis ordinis, &
conditionis personas Ecclesiæ subesse. Certum etiam est posse,
imò & debere Potestates sæculares opem, autoritatemq; que
suam ad extirpandas hæreses apertas, & corrigendos, vel pu-
niendos subditos suos, doctrinam ab Ecclesia declaratam hæ-
reticam profitentes, impendere, eoque tendunt reliqua ferè
omnia in eo capite contenta. Certum adhuc est, in proflig-
atione hæreseos, ac hæreticorum punitione, unicuique po-
testati suam jurisdictionem salvam esse debere, atque plura
ex illis actis testantur sæpè unamquamque suas partes in Gal-
lia explevisse. Contigit quidem interdum, ut potestas sæ-
cularis Ecclesiasticæ fines ingrederetur; sed tuendæ Fidei ne-
cessi-

cessitas ad hujusmodi transgressionem attendere non sinebat, magisque laudabatur zelus, quam reprehenderetur excessus.

8. Laudatur in eo capite, atque in sequenti exercitium Inquisitionis, quod tamen Galli moderni tantum abest ut probent, ut etiam gravi odio prosequi videantur, quasi rem utilissimam, sub prætextu quorundam abusuum damnare præstet, quam abusus, si qui illapsi sint, amputare. Nimirum queruntur à quibusdam Inquisitoribus adhibitam severitatem, nonnullos avaritiam sectatos. Verum hæc, & similia, personarum vitia sunt, non officii. Sed nescio quâ fide Galli, ut sacro illi Tribunali odium concilient, illud acculant, aut sacram Indicis Congregationem, quasi Regum Intersectoribus patrocinetur, eò quod notaverit Senatusconsultum prolatum adversus Joannem Castellum Henrico IV. Regi mortem inferre conatum, cum nonnisi per atrocem, & apertam calumniam Sacræ Congregationi tribui possit, quod probaverit tantum scelus, gravissimis poenis expiatum, quandoquidem id tantum in eo Senatusconsulto displicuit, quod censuris Apostolicis autoritas detraheretur.

9. Hæc autem non eò spectant, ut Inquisitionis exercitium in Gallia renovandum significem, sed ne sacrum illud Tribunal, Ecclesiæ tantoperè necessarium, & à quo Gallia ipsa maximos olim, uberimosque fructus percepit, debitâ sibi apud fideles reverentiâ careat. Illud quidem etiam viri verè Catholici non necessarium in eo Regno arbitrantur, ob Episcoporum vigilantiam, ac Regis pro Fide zelum, sed illud conviciis ac detractionibus prosequi, hominis est admodum iniqui, vel criminum sibi conscii, propter quæ à sacro illo Tribunali plecti mereretur.

10. Prædicandi munus, si quod aliud in Ecclesia Dei, spirituale sine dubio est, ac proprium Episcoporum. Apostolis enim, quibus successerunt, præcepit Christus Marci ultimo: *Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creature.* Quod ut exequerentur, curam pauperum, quantumvis laudabilem, dimiserunt Diaconis. *Nos verò, inquit Aët. 6. orationi, & ministerio verbi instantes erimus.* Si quid igitur in eo munere peccetur ab iis, qui Episcoporum vice illud obeunt, ab Episcopis cor-

668 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
rigendi sunt, qui nimis hodie Regi fideles sunt, quam ut
desides sese præbituri sint in eo officio, si quid adversus Re-
giam Majestatem, aut contra publicam pacem prædicaretur,
ut eorum negligentiam à se supplendam esse, non possint
causari sæculares Magistratus. Debet quidem Laica potestas
brachium suum, si opus sit, Prælati ad correctionem eo-
rum, qui ministerio verbi scandalosè abutuntur, commo-
dare, ut præstitum est nonnullis actis à Puteano cap. 29. ex-
scriptis: suo autem jure non potest personas Deo sacras in
functione Divinissima peccantes plectere. In exemplis, quæ
adducit Puteanus, præterquam quod sæculo proximè elapso
antiquiora non sunt, & solius potestatis sæcularis autoritate
sunt munita, aut Ecclesiæ tantum ad exequenda sua judicia,
& Decreta collatum est auxilium; aut Reges, quorum nu-
tabat Imperium, quique plures in Clero patiebantur Adver-
sarios, jus suum, quod prædicationibus publicè impugnari
audiebant, non aliâ posse tueri ratione arbitrati sunt, quam
si Prædicatores per suos etiam Judices comprimerent; quod,
etsi legitimè factum fuisset, in consequentiam trahi nulla-
tenus deberet: vel certè Judices Laici falcem in alienam mes-
sem miserunt contra Canones, & contra morem antiquum
Regni etiam Gallicani.

11. Quamvis secundum jus Canonicum in conferendis Be-
neficiis plerumque non sit attendenda personæ Patria; ratio-
nes tamen non paucæ postulare videntur, ut uniuscujusque
Regni Beneficia indigenis conferantur, quod Actis in capi-
te 30. à Puteano relatis statuitur, dummodò digni reperian-
tur. Sed hujusmodi statuta, cum circa rem spiritualem, nem-
pe Beneficiorum dispensationem, versentur, ab Ecclesia eden-
da essent, non à Principibus; nec tunc vim habere debent,
cum propter indigenarum defectum, aut aliam justam cau-
sam magna Ecclesiæ necessitas, aut evidens utilitas illis de-
rogari postulat; quæ omnia de Regularibus, de quibus etiam
illic agitur, intelligenda sunt pari, & fortè majori ratione,
quia illorum status à negotiis sæcularibus longiùs distat, &
Regimen minùs est cum administratione politica connexum.

12. Missalium, & Breviariorum Ecclesiasticorum parti-
cularium Franciæ, mutationem mandato, seu ordini, &
per-

permissioni Regis subdicere, quid aliud est, quam Ecclesiam in rebus Divinioribus sæcularis potestatis servam facere?

13. Num sicut sine Regis mandato, ac licentiâ mutari non possunt libri sacrificii conficiendi formam continentes, ita e contra indiscriminatim poterunt de ejus mandato, ac licentiâ? si quis ergo Regis religionem fefellerit, ac facultatem impetraverit inducendorum Codicum, in quibus desint verba consecrationis, admittendi erunt, ac juxta illos celebranda Divina Mysteria, & officia, etiamsi Clerus, & milites obstant, & Deus ipse contrariam voluntatem miraculis significet, quemadmodum contigisse in Ecclesia Toletana narrat Rodericus Toletanus in fragmento exscripto à Puteano cap. 31. num. 4. quod tamen fabulæ, quam historiæ similis mihi videtur. Talibus scilicet Canonibus nituntur, quas ipse Autor vocat Libertates Gallicanas. Id ab eo libertas reputatur, quod in eo fragmento his verbis exprimitur; *sed cum Rex (scilicet Castellanus & Legionensis Alfonso) esset magnanimus, & suæ voluntatis pertinax executor, nec miraculo territus, nec supplicatione suasus, voluit inclinari, sed mortis supplicia, & direptionem minitans resistens, præcepit ut Gallicanum officium in omnibus Regni sui finibus servaretur, & tunc cunctis stentibus, ac dolentibus inolevit pro-
verbium; Quod volunt Reges, vadunt leges.*

14. Verùm, si hæc vel historia, vel fabula referenda putabatur, titulo capituli insinuandum erat, mandato Regio præire debere præceptum Ecclesiasticum. Ità enim in principio fragmenti legitur: *Gallicanum Officium suscipere à Legato, & Principe cogebantur.*

15. Ex reliquis Actis in prædicto capite 31. relatis, illa quæ antiqua sunt, nullam Regibus circa Divina officia tribuunt autoritatem, sed ostendunt solummodò Ecclesiam Gallicanam suas habuisse orationes speciales, vel ab Ecclesia Romana, petente Rege, acceptas; quæ autem acta recentia sunt, præterquam quod generatim novitate sunt suspecta in materias, ubi pro conservanda antiquitate certari dicitur; rationes, quæ Theologiæ Parisiensi adscribuntur, adversus eos, qui Breviarium ex decreto Concilii Tridentini correctum antiquo Parisiensi substituendum putabant, stylo adeò irreverenti, & temerario scriptæ sunt, & partim adeò inep-

M. C.
28
Libertatis
Eccle. Gall.
CIII
231

670 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
tæ, ut meritò instrumentum eas continens Sorbonæ decreto
proscriptum sit. Quod autem Puteanus, qui decreti illius
meminit, adjungit, Curiam contra illud auctoritatem suam in-
terposuisse, atque ita instrumentum tutum servasse, magis
hac in parte Curia vim inferentis religionem obscurat, quam
justitiam demonstret.

16. Ego quidem fateor eam, quam de augusti illius Se-
natus religione, & æquitate opinionem, lectis antiquis ejus
sapientissimis, piis justisque Placitis, & præclaris pro Eccle-
sia, & Republica gestis, conceperam, plurimum imminu-
tam ob ea, quæ posterioribus temporibus adversus Eccle-
siasticam jurisdictionem tentavit. Misera certè Ecclesia Gal-
licana; siquidem ejus jura, testantibus in processu verbali
Episcopis an. 1681. Parisiis congregatis, cæteri omnes illius
Regni Judices minus quam Senatus Parisiensis servant illæsa.
Quid enim v. g. Ecclesiasticæ Libertati, & jurisdictioni ma-
gis infestum, quam quod Arresto à Puteano relato ibidem
num. 7. statuitur in materia Divinorum Officiorum; „De-
„clarat malè & abusivè processum, ordinatum, & executio-
„ni demandatum, cum à dicto Episcopo (Andegavensi),
„tùm ab ejus Officiali, & Promotore. Ordinatur quod servi-
„cium Divinum ordinarium in Ecclesia Trinitatis continua-
„bitur. Inhibuit, inhibetque dicto Episcopo quidquam in-
„novare in exercitio, & celebratione Divini servitii in Ec-
„clesiis suæ Diocesis absque auctoritate Regis. En libertas
Ecclesiæ Gallicanæ. En religio ejus defensorum, & protecto-
rum. Major potestati sæculari adscribitur circa Divina officia
auctoritas, quam exercere sineretur Episcopus, imò summus
Pontifex, vel Ecclesia universa congregata in Concilio Oecu-
menico, Tridentino scilicet, de cujus exequendo Decreto
circa Divina officia agebatur.

17. Sed gravius, quia generalius, est vulnus, quod in
dicto Arresto sequitur, (nisi fortè aliquis Typographi er-
ror est;) „Ejus quoque Promotori, & Officiali (inhibet)
„ne curam, jurisdictionem, aut cognitionem suscipiant,
„nisi quæ ipsis à Constitutionibus (Regiis) tribuitur. Consti-
tutiones ergo Regiæ, jurisdictionis Ecclesiasticæ circa Di-
vina officia sunt origo.

18. Equi-

18. Equitati, ac Religioni magis consentaneæ videntur litteræ Regiæ, quæ subiande afferuntur, cum Missalis, & Breuarii Ecclesiæ Romanæ usum permittant. Nihilominus Ecclesiæ Libertas offenditur, quod in huiusmodi rebus necessaria putetur Regis autoritas. Ut enim notat jurium Regionum non negligens vindex Illustrissimus Petrus de Marca lib. 2. cap. 7. num. 1. *Cum ipsum Clericorum mysterium iure Divino sit institutum, quæ necessaria sunt ad illud explicandum, aut vindicandum, ei potestati commissa censentur, quæ ius imponendarum manuum à Christo Domino nostro accepit.*

C A P U T X I.

De Regularibus, & de aliis materiis Ecclesiasticis. Ad capp. 32. 33. 34. 35. 36. 37. & 38. Puteani.

1. **N**ovos Regularium Ordines in Galliam admitti non posse, vel illic stabiliri, aut nova Monasteria construi, absque expressa Regis licentia cap. 32. à Puteano probandum suscipitur. Qua in re cum possint interdum rationes civiles, & temporales cum spiritualibus commisceri, uniuscujusque potestatis est, quod ad ipsam pertinet curare; sed sub eo prætextu spirituali Regularium regimini, sive circa electiones, sive circa Capitula generalia, sive circa delictorum correctionem, de quibus agitur cap. 33. sese Magistratus sæculares immiscere sine injuria non possunt, præsertim dum eorum auxilium juxta Canonum præscriptum non imploratur.

2. Qua in re multifariam est peccatum; atque adeo graviter, ut mirum sit non erubescere virum Catholicum (qualem nescio non fuisse Puteanum) huiusmodi exempla in Libertatis Ecclesiæ Gallicanæ defensionem adducere. Quomodo enim cum fide Catholica cohæret, ut Censurarum usus penes Laicos legitimè reponatur? Affert ille in præd. cap. 33. num. 23. Senatus-Consultum anni 1599. quo Capuccino cuidam, nomine Archangelo à Podio, indicta est suspensio ab officio prædicationis per sex menses. Simplicem esse